

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. rugsėjo 8 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2023/0311(COD)

12755/23
ADD 5

SOC 587
ANTIDISCRIM 161
FREMP 235
TRANS 341
SPORT 25
CULT 93
CODEC 1551
IA 214

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. rugsėjo 7 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2023) 291 final
Dalykas:	KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS „POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA“, pridedama prie Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria sukuriamą Europos neįgaliojo kortelė ir Europos neįgalųjų automobilių statymo kortelė

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2023) 291 final.

Priedama: SWD(2023) 291 final

Briuselis, 2023 09 06
SWD(2023) 291 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedama prie

**Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria sukuriamą
Europos neįgaliojo kortelė ir Europos neįgaliųjų automobilių statymo kortelė**

{COM(2023) 512 final} - {SEC(2023) 305 final} - {SWD(2023) 289 final} -
{SWD(2023) 290 final}

A. Būtinybė imtis ES lygmens veiksmų

Kokia problema sprendžiama?

ES žmonės tampa vis judesni ir visi turi teisę laisvai judėti ES ir naudotis paslaugomis visose valstybėse narėse. Vis dėlto praktiškai neįgalieji vis dar susiduria su kliūtimis, kurios gali juos atgrasyti arba trukdyti laisvai judėti, visų pirma dėl to, kad jų nacionaliniu lygmeniu išduotos neįgaliojo kortelės ar neįgalumo pažymėjimai ne visada pripažįstami, kai jie bando trumpų kelionių į kitas valstybes nares metu pasinaudoti paslaugomis tokiomis pačiomis lengvatinėmis sąlygomis, kurios galioja neįgaliesiems lankomoje šalyje. Tai turi praktinių pasekmių neįgaliesiems, kurie nori keliauti į kitas valstybes nares.

Kadangi nėra jokių reglamentuojamų prievolių, nerezidentų nacionalinių neįgaliojo kortelių ir negalią patvirtinančių pažymėjimų priėmimas yra savanoriškas, todėl visoje ES yra ribotas. Be to, trūksta informuotumo ir žinių apie įvairias nacionalines neįgaliojo korteles ir (arba) neįgalumo pažymėjimus. Todėl, **kai neįgalieji keliauja į kitas valstybes nares arba jose lankosi, jiems trukdoma naudotis lengvatinėmis sąlygomis, įskaitant sąlygas, susijusias su mokamomis ir nemokamomis paslaugomis.** Todėl kai kuriais atvejais gali atsirasti netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės arba bent jau neaišku, ar asmuo, naudodamasis paslaugomis, galės naudotis savo neįgaliojo kortele ir (arba) neįgalumo pažymėjimu. Neįgalieji ir jų šeimos nariai gali patirti išlaidų, susijusių su galimybe naudotis paslaugomis, kurios būtų nemokamos neįgaliesiems kelionės paskirties šalyje, ir nepasinaudoti lengvatinėmis sąlygomis, pvz., pinigine parama, atleidimu nuo mokesčio už tam tikras paslaugas ir kitų rūšių parama. Todėl neįgalieji gali būti atgrasomi nuo kelionių į kitas valstybes nares.

Valdžios institucijos gauna prašymus pateikti informaciją apie kitos valstybės narės išduotų neįgaliojo kortelių arba neįgalumo pažymėjimų pripažinimą, dėl to joms padidėja administracinė našta. Jos taip pat susiduria su teisiniu netikrumu, nes neturi priemonių patvirtinti šių kortelių ir (arba) pažymėjimų galiojimą.

Be to, paslaugų teikėjams sunku atpažinti įvairias nacionalines neįgaliojo korteles ir neįgalumo pažymėjimus, kurie yra būtini suteikiant lengvatines sąlygas. Turizmo sektorius taip pat patiria ekonominių nuostolių dėl neįgaliųjų prarastų galimybių keliauti.

Keliaujant automobiliu ES neįgaliesiems sunku naudotis ES automobilių statymo kortele. Daugeliui neįgaliųjų asmeninis automobilis yra geriausia arba vienintelė priemonė keliauti savarankiškai. Todėl labai svarbu turėti neįgaliesiems rezervuotų automobilių stovėjimo aikštelių. Šiai padėčiai palengvinti buvo sumanyta ES neįgaliųjų automobilių statymo kortelė, kuri buvo sukurta priėmus Tarybos rekomendaciją 98/376/EB. Tačiau jos veiksmingumas menksta dėl nacionalinių kortelės formato skirtumų, informacijos apie kortelės turėtojams visose valstybėse narėse taikomas sąlygas trūkumo, taip pat sukčiavimo ir kortelės klastojimo atvejų. Todėl kortelės turėtojams dažnai neaišku, kaip jie gali naudotis savo kortele, kur jie gali vairuoti ir stovėti ir kaip jie gali laikytis eismo taisyklių už savo gyvenamosios vietos ribų. Nepripažįstant ES automobilių statymo kortelės, neįgalieji patiria praktinių sunkumų, pvz., negali statyti automobilių šalia įėjimo į patalpas arba jiems skiriamos finansinės baudos. Tai gali apriboti neįgaliųjų naudojimąsi paslaugomis, o dėl to jiems sudaromos nevienodos sąlygos, palyginti su neįgaliaisiais, turinčiais šalies, kurioje lankomasi, išduotą automobilių statymo kortelę, ir galiausiai šie asmenys atgrasomi nuo kelionių.

Jei nebus imtasi jokių veiksmų, tikėtina, kad neįgaliesiems ir toliau bus neaišku, ar jų nacionalinė neįgaliojo kortelė arba neįgalumo pažymėjimas bus priimami keliaujant ES.

Tikimasi, kad ES neįgaliojo kortelės bandomojo projekto poveikis bus nedidelis, nes projektas yra savanoriško pobūdžio ir jame dalyvauja nedaug valstybių narių ir sektorių. Kita vertus, teigiamas ES automobilių statymo kortelės vaidmuo skatinant neįgaliųjų laisvą judėjimą ir automobilių statymo teises išliks. Tačiau tikimasi, kad problemų, susijusių su jos pripažinimu valstybėse narėse, daugės dėl techninių ir skaitmeninių pokyčių, kurie nulemia pavyzdžių įvairovę.

Manoma, kad dėl gyventojų senėjimo ši problema didės, nes tarp 65 metų ir vyresnių asmenų (šiuo metu 48,6 proc. tos amžiaus grupės žmonių) negalia yra dažnesnė. Be to, tikimasi, kad plačiosios visuomenės kelionių modelių daugės, kaip tai buvo iki 2019 m. prieš prasidedant COVID-19 pandemijai. Kalbant apie neįgaliuosius, pažymėtina, kad parengti keturi scenarijai, pagrįsti prielaidomis, kaip didės atotrūkis tarp šios asmenų grupės ir plačiosios visuomenės, kiek tai susiję su polinkiu keliauti¹. Pagrindiniame scenarijuje daroma prielaida, kad atotrūkis išliks pastovus. Didėjančio atotrūkio scenarijuje daroma prielaida, kad neįgaliųjų dalyvavimas turizmo veikloje nedidėja lygiagrečiai su plačiosios visuomenės dalyvavimu. Dar dviejuose optimistiniuose scenarijuose daroma prielaida, kad keliavimo galimybių atotrūkis sumažės arba bus panaikintas. Tačiau tuo atveju, jei nebus imtasi jokių veiksmų, **labiausiai tikėtina, kad numatomas atotrūkis tarp neįgaliųjų ir plačiosios visuomenės dalyvavimo kelionėse nepasikeis**, jei išliks neužtikrintumas dėl neįgaliojo kortelių ir (arba) neįgalumo pažymėjimų pripažinimo.

Ką tikimasi pasiekti šia iniciatyva?

Bendras Europos neįgaliojo kortelės iniciatyvos tikslas – palengvinti laisvą judėjimą ir vienodas galimybes naudotis lengvatinėmis sąlygomis neįgaliesiems, neatsižvelgiant į tai, kur jie keliauja ES. Konkrečiai ja siekiama palengvinti neįgaliojo kortelių abipusį pripažinimą siekiant pasinaudoti paslaugomis, kai neįgalieji keliauja į kitas valstybes nares arba jose lankosi. Ja taip pat siekiama palengvinti ES automobilių statymo kortelės naudojimą ir užtikrinti su ta kortele susijusį teisinį tikrumą.

Naudodamiesi mokamomis ar nemokamomis paslaugomis, patenkančiomis į iniciatyvos taikymo sritį, Europos neįgaliojo kortelės turėtojai galėtų pasinaudoti tomis pačiomis lengvatinėmis sąlygomis, kurios taikomos neįgaliesiems lankomoje valstybėje narėje. Be to, šia iniciatyva siekiama pagerinti neįgaliesiems skirtos ES automobilių statymo kortelės veikimą, gerinti jos tarpusavio pripažinimą, informuotumą ir užkirsti kelią jos klastojimui bei nesąžiningam naudojimui.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

Nustatytos problemos turi tarpvalstybinį aspektą ir jų valstybės narės vienos išspręsti negali. ES veiksmų poreikis yra tiesiogiai susijęs su tarpvalstybinėmis kelionėmis ir atitinkamomis problemomis, su kuriomis susiduria neįgalieji, keliaujantys ES. Būtina užtikrinti suderintą

¹ Scenarijai grindžiami surinkta informacija apie ankstesnes 15–64 m. gyventojų kelionių polinkio tendencijas (Eurostato duomenų bazė, TOUR_DEM_TOTOT. Skelbiama adresu [nuoroda](#)) ir tyrimo duomenys apie tos pačios amžiaus grupės neįgaliuosius („Economic Impact and Travel Patterns of Accessible Tourism in Europe – Full Report“, 2015 3 8). Europos Komisijos Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD. Skelbiama adresu [nuoroda](#)).

valstybių narių požiūrį, kad neįgaliojo kortelę ar neįgalumo pažymėjimą turintys neįgalieji galėtų naudotis tomis pačiomis lengvatinėmis sąlygomis, nepaisant to, kur jie keliauja ES. Jei ES nesiimtų veiksmų, dabartiniai nacionalinių neįgaliojo kortelių ir (arba) neįgalumo pažymėjimų skirtumai didėtų, o skirtingas požiūris į neįgaliuosius valstybėse narėse išliktų arba didėtų, o tai pakenktų jų laisvo judėjimo teisėms.

B. Politikos galimybės

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?

Vertinime apsvarstytos politikos galimybės, kuriomis siekiama palengvinti negalios statuso tarpusavio pripažinimą ES, kiek tai susiję su galimybe naudotis paslaugomis lankantis kitoje valstybėje narėje (A), ir sudaryti palankesnes sąlygas naudotis ES neįgaliųjų automobilių statymo kortele (B), kuriomis kartu sprendžiamos nustatytos problemos. Atmestos kelios galimybės, pvz., savanoriški susitarimai arba paslaugų pasirinkimas.

Tinkamiausia galimybė yra **A2 politikos galimybės** (privalomas Europos neįgaliojo kortelės pavyzdys visose valstybėse narėse kelionių ir (arba) lankymo tikslais, apimančios visus paslaugų sektorius) ir **B2 galimybės** (privalomas ES automobilių statymo kortelės pavyzdys) derinys.

A2 galimybė yra veiksmingiausia siekiant palengvinti negalios kortelių tarpusavio pripažinimą atsižvelgiant į galimybę naudotis paslaugomis lankantis kitoje valstybėje narėje, nes pagal ją pavedama sukurti Europos neįgaliojo kortelę, kuri būtų naudojama būtent šiuo tikslu ir kurią būtų galima lengvai atpažinti visose valstybėse narėse. Kortelė padėtų panaikinti netikrumą tiek paslaugų teikėjams, kurie turi tikrinti klientų negalios statusą, tiek neįgaliesiems, vykstantiems į kitas valstybes nares ir (arba) jose besilankantiems.

B2 galimybė yra veiksmingiausia siekiant palengvinti ES automobilių statymo kortelės pripažinimą. Tai yra privalomas teisės aktas ir juo nustatomi privalomi būtiniausi ES bendros automobilių statymo kortelės pavyzdžio reikalavimai ir jos saugumo formatai bei ypatumai. Vienodesnis nacionalinių automobilių statymo kortelių formatai padėtų sumažinti netikrumą, susijusį su šių kortelių, kurias turi ES automobiliu keliaujantys neįgalieji, pripažinimu. Taip kortelių turėtojams būtų sudarytos sąlygos keliauti automobiliu nepatiriant rizikos, kad jų automobilių statymo kortelė nebus pripažinta užsienyje. Be to, neįgalieji sutaupytų lėšų, nes galėtų naudotis jiems rezervuotomis viešų automobilių stovėjimo aikštelių vietomis.

Kalbant apie teisinės priemonės pasirinkimą, **direktyva** laikoma tinkama, proporcinga ir veiksminga priemone iniciatyvos tikslams pasiekti ir atitinka nustatytus teisinius pagrindus.

Kas kuriai galimybei pritaria?

[2022 m. rezoliucijoje](#) Europos Parlamentas su tvirtu įsitikinimu pareiškė, kad Europos neįgaliojo kortelė turėtų būti grindžiama privalomu ES teisėkūros procedūra priimamu aktu, taikomu įvairioms sritims, apimančioms ne vien kultūros, laisvalaikio ir sporto sritis.

Neįgalieji ir jų organizacijos iš esmės pritaria tam, kad iniciatyva būtų išplėsta ir apimtų ne tik sritis, kurioms taikoma bandomoji ES neįgaliojo kortelė. Per viešas konsultacijas dauguma respondentų (iš 3 361) teigė, kad pagrindiniai sektoriai, kurie turėtų būti įtraukti į Europos

neįgaliojo kortelę, yra viešasis transportas (1 821), kultūrinė veikla (1 566) ir automobilių stovėjimo aikštelės (1 534).

Valstybės narės sutaria, kad problema egzistuoja, kad reikia imtis ES veiksmų ir kad privaloma iniciatyva yra tinkama priemonė jai spręsti. Naudotojai ir valstybės narės taip pat sutaria, kad Europos neįgaliojo kortelė ir ES automobilių statymo kortelė turėtų būti laikomos atskiromis kortelėmis ir kad kortelių turėtojams turėtų būti prieinamos ir fizinės, ir skaitmeninės kortelės.

Suinteresuotieji subjektai taip pat tvirtai remia teisėkūros priemonę.

C. Pasirinktos galimybės poveikis

Kokie yra tinkamiausios galimybės pranašumai?

Analizė rodo, kad tinkamiausios galimybės įgyvendinimas būtų naudingas neįgaliesiems, paslaugų teikėjams ir nacionalinėms valdžios institucijoms.

Nauda neįgaliesiems:

- sumažėjęs netikrumas ir aktyvesnis dalyvavimas turizmo veikloje (apskaičiuota, kad pasirinkus A2 galimybę kelionių atotrūkis sumažėtų **2,8–4,12 procentinio punkto**).
- Tiesioginė pinigine nauda maždaug 44 proc. neįgaliųjų, kuriems, remiantis viešų konsultacijų rezultatais, anksčiau nebuvo suteiktos lengvatinės sąlygos keliaujant į kitą valstybę narę. Tai yra 30–120 EUR (jei tik keliaujama) ir 80–250 EUR (jei keliaujama su asmeniniu asistentu), kai kelionės trunka iki 4 dienų, ir iki 100–400 EUR už kelionę (vienam asmeniui), kai kelionė trunka iki 2 mėnesių.
- Mažesnė rizika, kad reikės mokėti baudas dėl to, kad nepripažįstama ES automobilių statymo kortelė, arba kad reikės mokėti automobilių stovėjimo aikštelių mokestį. Dėl visoje ES išvengtų baudų už automobilių statymą paprastai gali būti sutaupoma iki 300 EUR. Sutaupoma 4 EUR per dieną arba 3 EUR per valandą.

Nauda paslaugų teikėjams:

- mažesnis netikrumas dėl nacionalinių kortelių galiojimo ir mažesnės kortelių ir (arba) pažymėjimų, įskaitant ES automobilių statymo kortelę, tikrinimo išlaidos, padidėjusi pajamų, gautų iš neįgaliuosius lydinčių asmenų, apyvarta² ir didesnė nauda rinkai, kurią suteikia didesnis keliaujančių neįgaliųjų skaičius. Numatoma, kad dėl tinkamiausios Europos neįgaliojo kortelės galimybės prieinama turizmo rinka augs 2,1–3,1 mlrd. EUR. Šie skaičiai susiję su visa jų veikla ir išlaidomis keliaujant. Automobilių statymo kortelės atveju pasirinkus tinkamiausią galimybę prieinamo turizmo pridėtinė vertė galėtų padidėti 0,2–0,3 mlrd. EUR.

Nauda nacionalinėms valdžios institucijoms:

² 2012 m. Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD atliktame tyrime dėl prieinamo turizmo apskaičiuota, kad visoje ES neįgalieji keliauja su daugiau lydinčių asmenų (vidutiniškai 2,2) nei vyresnio amžiaus gyventojai (vidutiniškai 1,6). Šie asmenys bus papildomi atitinkamų paslaugų klientai.

- didesnė prieinama turizmo rinka ir mažesnės ES automobilių statymo kortelės vykdymo užtikrinimo išlaidos; didesnės mokestinės pajamos dėl didesnės prieinamos turizmo rinkos.

Kokios yra tinkamiausios galimybės išlaidos?

Numatomos išlaidos ir išlaidų, susijusių su tinkamiausia galimybe, pobūdis:

- Europos neįgaliojo kortelės išlaidos yra susijusios su:
 - lengvatinių sąlygų sudarymu paslaugų teikėjams, pvz., kai transporto išlaidos ES siekia 116–161 mln. EUR (tai sudaro 0,05–0,08 proc. keleivių vežimo ne oro transportu), kurios įvairiose valstybėse narėse skiriasi;
 - kortelės gamyba, kurios vertė – nuo 1,02 iki 4,54 EUR už kortelę; ir
 - skaitmeninėmis išlaidomis, administracinėmis išlaidomis, nacionalinių interneto svetainių išlaidomis ir informuotumo didinimo išlaidomis (apskaičiuota, nuo 90 000 iki 535 000 EUR vienai valstybei narei).
- Automobilių statymo kortelės išlaidos yra susijusios su:
 - kortelės gamyba, kurios vertė – nuo 1,02 iki 4,54 EUR už kortelę;
 - įskaičiuojamos išlaidos interneto svetainei;
 - daroma prielaida, kad kitos pagal politikos galimybę numatytos išlaidos nebus patiriamos, nes jas galima integruoti į esamas sistemas.

Koks bus poveikis įmonėms ir MVĮ?

Didelio poveikio konkurencingumui ir MVĮ nenumatoma. Aktyvesnis neįgaliųjų dalyvavimas turizmo veikloje turės teigiamą poveikį turizmui, o tai yra sektorius, kuriame dominuoja MVĮ.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Nacionalinės valdžios institucijos taip pat patirs tam tikrų išlaidų: visos Europos neįgaliojo kortelės (pagal šalis) įgyvendinimo išlaidos sudarys maždaug 95 000–530 000 EUR. Tai apimtų vienkartinės nacionalinės interneto svetainės sukūrimo išlaidas (maždaug 7 500–23 000 EUR) ir informuotumo didinimo kampanijas (apie 20 000–70 000 EUR). Apskaičiuota, kad bendros 27 ES valstybių narių valdžios institucijų išlaidos, susijusios su IT sistemos, skirtos skaitmeninei Europos neįgaliojo kortelei, sukūrimu, sudarys 1,67 mln. EUR, o reguliarios priežiūros išlaidos sudarys apie 250 000 EUR per metus išduodant korteles visiems asmenims, pranešantiems apie „didelius“ apribojimus (tai neįgaliųjų grupė, kuriai greičiausiai bus išduotos Europos neįgaliojo kortelės).

ES automobilių statymo kortelės atveju bus patirta tam tikrų pritaikymo išlaidų, susijusių su kortelės pavyzdžio atnaujinimu, taip pat nacionalinės duomenų bazės ir nacionalinės interneto svetainės kūrimo išlaidų (panašių į pirmiau nurodytas išlaidas).

Dėl didesnės prieinamos turizmo rinkos, ypač A2 galimybės atveju, padidės nacionalinių biudžetų mokestinės pajamos.

Ar bus kitas reikšmingas poveikis?

Tikimasi didelio teigiamo poveikio pagrindinėms teisėms, t. y. judėjimo laisvei (ES pagrindinių teisių chartijos 45 straipsnis), neįgalųjų integracijai (ES pagrindinių teisių chartijos 26 straipsnis) ir nediskriminavimui (ES pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnis). Inicijatyva būtų užtikrinta didesnė neįgalųjų socialinė įtrauktis ir integracija, palyginti su atskaitos scenarijumi.

Koks bus tinkamiausios galimybės grynasis sąnaudų ir naudos balansas?

Pasirinkus Europos neįgaliojo kortelės tinkamiausios galimybės žemesnės ribos pridėtinės vertės prieinamam turizmui įvertį – 2,1 mlrd. EUR, ir atėmus susijusias apskaičiuotas išlaidas, gaunama 1,56 mlrd. EUR grynoji nauda šiai galimybei. Pasirinkus žemesnės ribos pridėtinės vertės įvertį – 0,2 mlrd. EUR, ir atėmus susijusias išlaidas, gaunama 0,056 mlrd. EUR pagal tinkamiausią galimybę, susijusią su automobilių statymo kortele. Tai iš viso sudaro **1 616 mlrd. EUR**.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus peržiūrėta?

Vadovaudamasi Geresnio reglamentavimo gairėmis, Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir pasikonsultavusi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įvertins iniciatyvą praėjus penkeriems metams nuo jos įsigaliojimo.